

Катаржина Банька, Університет Сілезії (Польща)

ЗАСВОЄННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ. ТРУДНОЩІ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ НА ПЕРШИХ ЕТАПАХ ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ПОЛЬСЬКИМИ СТУДЕНТАМИ-ПОЧАТКІВЦЯМИ

Банька Катаржина

Засвоєння китайської мови. Труднощі, які виникають на перших етапах вивчення китайської мови польськими студентами-початківцями

Засвоєння мови завжди вимагає великих витрат, особливо якщо ви вирішите вивчити її у певному віці, коли рішення навчатися бажане, або хтось інший вирішив, щоб ви навчалися. Фактори мотивації завжди різні, тому й оволодіння мовою також буде дещо відрізнятися. Важливо мати бажання вивчити мову, особливо коли вона така складна, як китайська.

Китайська мова, як нація, є однією з найбільш традиційних на Землі, і вона розвивалась більш ніж п'ять тисяч років. Хоча, мова зазнала численних змін, і ми можемо подивитися на ієрогліфи з абсолютно нової точки зору, вона йде своїм корінням в стародавній стиль письма китайських ієрогліфів. Більше того, порядок написання і точність у письмовій формі кожної риси в належному порядку, як вона була написана за ті тисячі років, до цих пір вважається вирішальним для носіїв китайської мови. Це може бути порівняно з польської орфографією, дещо-що необхідно для того, щоб написати правильно польські слова, фрази, речення.

Метою даної статті є аналіз вивчення китайської мови, ієрогліфів учнями-початківцями, які були поділені на дві мовні групи: молодь та дорослі. Автор проаналізував різні аспекти навчання китайських ієрогліфів, при цьому особлива увага приділена труднощам, з якими учні стикаються у процесі вивчення ієрогліфів. Більше того, проаналізовано кожен аспект та для ілюстрації конкретної задачі навчання наведено певні приклади з класу спостережень Також узагальнено та зазначено найбільш важливі елементи й зроблені висновки за статтею в цілому.

Ключові слова: китайська мова, китайські ієрогліфи, психолінгвістика, засвоєння мови.

Банька Катаржина

Усвоение китайского языка. Трудности, которые возникают на первых этапах изучения китайского языка польскими начинающими студентами

Изучение языка всегда требует больших затрат, особенно если вы решите узнать его в определенном возрасте, или когда решение учиться желаемое, или

кто-то другой решил, чтобы вы учили китайский. Факторы мотивации всегда разные, поэтому и усвоение языка также будет несколько отличаться. Важно иметь желание изучить язык, особенно когда он такой сложный, как китайский.

Китайский язык, как и нация, является одним из наиболее традиционных на Земле, и он развивался более чем пять тысяч лет. Хотя, речь подверглась многочисленным изменениям, и мы можем посмотреть на иероглифы с совершенно новой точки зрения, он уходит своими корнями в древний стиль письма китайских иероглифов. Более того, порядок написания и точность в письменной форме каждой черточки в надлежащем порядке, как она была написана за те тысячи лет, до сих пор считается решающим для носителей китайского языка. Это может быть сравнено с польской орфографией, когда кое-что необходимо для того, чтобы написать правильно польские слова, фразы, предложения.

Целью данной статьи является анализ усвоения китайского языка, иероглифов начинающими учениками, которые были поделены на две языковые группы: молодежь и взрослые. Автор проанализировал различные аспекты обучения китайских иероглифов, уделив при этом особое внимание трудностям, с которыми сталкиваются ученики в процессе изучения иероглифов. Более того, проанализирован каждый аспект и для иллюстрации конкретной задачи обучения приведены и определенные примеры из класса наблюдений. Также обобщены и указаны наиболее важные элементы, чтобы и сделаны выводы по статье в целом.

Ключевые слова: китайский язык, китайские иероглифы, психолингвистика, усвоение языка.

1. Ознайомлення з дослідженням

У дослідженні брали участь 42 студенти, які були поділені на дві групи: молодь та дорослі. Перша група (22 студента), у віці 10–19 років – учні початкових шкіл, гімназій та середніх шкіл, у той час як інша група (20 студентів) складалася з учнів віком 20 років та більше, куди входять студенти і люди, які працюють. Як ми можемо побачити у табл. 1, студенти обох груп не мали досвіду роботи в плані вивчення китайської мови, це важливий фактор, який допоможе отримати чіткі результати в засвоєнні китайських ієрогліфів. В подальших частинах цієї статті описуються процеси аналізу зібраного матеріалу.

Причина, чому ми вирішили розділити групи таким чином у тому, що у людей з цих груп різні життєві ситуації, і це буде мати подальші наслідки в плані навчання китайського письма.

Групи для дослідження – студенти, які приймали участь у дослідженні

Групи для дослідження	Вік	Передумова	Кількість студентів
Молодь	10-19	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Немає попереднього досвіду у вивченні китайської ▪ Учні гімназій та середніх шкіл ▪ Студенти університетів 	22
Дорослі	Доросліші за 20	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Немає попереднього досвіду у вивченні китайської ▪ Студенти університетів ▪ Люди, які працюють 	20

Важливо відзначити той факт, що для майже половини учасників першої групи причини для вивчення мови були схожі, а саме: заохочення батьків. Однак, друга половина першої групи студентів вирішили вивчати китайську мову, тому що вони хотіли почати робити щось видатне та незвичайне.

А ось інша вікова група почала вивчати китайську для заробляння грошей [1; 2].

2. Ознайомлення з методами дослідження

Для написання цієї статті ми використовували такі методи:

- Спостереження за процесом засвоєння ієрогліфів на щотижневих заняттях,
- Спостереження за прогресом у вивченні ієрогліфів на щотижневих заняттях,
- Щотижневий письмовий тест,
- Написання китайських ієрогліфів на дошці – перевірка ходу порядку написання рисок ієрогліфів,
- Усний іспит – усні пояснення про те, як писати деякі символи
- Щомісяця після занять: розмови / зустрічі – дискусії про боротьбу в вивченні ієрогліфів.

Вищевказані методи були використані для того, щоб відстежити прогрес у вивченні китайських ієрогліфів в обох вікових групах. Методи питання

допомогли дізнатися, що в ході навчання змінюється мотивація і ставлення студентів до вивчення китайської. У кожній віковій групі були заняття раз у тиждень по дві години (120 хвилин). Студенти і діти навчалися в групах по 11 чоловік у групі. А дорослих навчали в групах по 10 студентів у кожній групі. У зв'язку з тим, що всі студенти були польського походження, там не було ніяких подальших ускладнень в умовах мовного середовища, що впливають на процес навчання. Обидві вікові групи навчалися у Польщі, вони не мали попереднього досвіду у вивченні китайської мови і тільки вчитель був їх мовним посередником. При проведенні дослідження використовувалися підручники, автором яких є Ян Цзичжоу (Yang Jizhou) [3; 4].

Обрана область дослідження не була досліджена всебічно в Польщі, і тому, більшість понять та досліджень цієї статті були створені спеціально для цілей цієї роботи на основі спостережень, різних стратегій тестування. Таким чином, буде більше оригінального тексту і менше цитування висловів інших лінгвістів.

3. Аналітичний розділ

В наступному розділі ми представляємо специфіку китайської мови як протиположності польській, а саме – специфіку вивчення китайських ієрогліфів та перешкоди, з якими студенти зустрінуться під час вивчення ієрогліфів, і як це впливає на їх навчання.

а. Ознайомлення з китайською мовою

Перед ознайомленням з китайськими ієрогліфами, ми хочемо представити основні відмінності між китайською та польською мовами, для того, щоб дізнатися, зі скількома труднощами стикаються польські студенти в процесі вивчення китайських ієрогліфів (табл. 2).

Як видно з табл. 2, польська мова – мова, на якій говорять 97% поляків, тоді як у Китаї налічується більше 56 етнічних груп, які говорять на власних діалектах. Багато раз, беручи участь у програмах підвищення кваліфікації для вчителів китайської мови у Китаї (Ханьбань), ми чули, що навіть зараз існує більше ста діалектів китайської мови, тому виникла необхідність створити одну

мову розмовного спілкування – китайський + урядова мова, яка використовується у ЗМІ та інших джерелах комунікації по всьому Китаю.

Таблиця 2

Описання китайської та польської мов

Польська мова	Китайська мова
Західнослов'янська мова	Сіно- тибетська мова
97% поляків	56 етнічних груп
Однорідна мова (тільки 5 основних діалектів)	Багато діалектів (більше 100 діалектів)
Нетональна мова	Тональна мова
Латинський алфавіт	Китайські ієрогліфи та їх фонетичне звучання
Складна граматики	Спрощена граматики
Базовий порядок слів	Базовий порядок слів

Китайська система письма залишилася колишньою. Це досить спрощена граматики, порівняно з польською. Немає відмінювання, відмінностей однини та множини і гендерних відмінностей. Китайська та польська мови є мовами з прямим порядком слів.

Найбільш складним питанням, що стосується китайської мови є той факт, що це тональна мова, що складається з чотирьох (п'яти) тонів, які мають відповідні символи, та ставляться над транскрипцією китайських ієрогліфів: "пін'їнь".

Таким чином, під час вивчення китайської мови, студенти повинні вивчити п'ять різних елементів одночасно:

- значення;
- тони;
- пін'їнь;
- ієрогліфи;
- порядок написання строк ієрогліфів.

С самого початку, вивчення китайської – це вивчення зовсім нової мови, студенти повинні навчитися, як вчити китайську мову.

в. Оволодіння китайськими ієрогліфами

Ієрогліфи часто порівнюють з картинками квадратів, трикутників та інших форм [5, с. 1 – 3]. На відміну від інших мов, є лише кілька слів, які складаються лише з однієї літери, наприклад, звуконаслідувальні звуки або вигуки, як, наприклад, звук подиву '啊!' або '哦!' [6].

Як вже говорилося, ця мова має спрощену граматику. Більш того, це складова мова, де кожен склад має своє власне візуальне представлення у вигляді символу, широко відомий як: «накреслення ієрогліфів». Однак, існує обмежена кількість таких складів, а точніше 419.

Як видно з табл. 3, речення «Я поляк» – це компіляція з п'яти слів, які можуть існувати поодиночі. «Я» + «є» + «Польща» + «особа» означає, що я поляк. Тільки слово «Польща» пишеться разом, через те, що це фонетичний еквівалент англійського слова Польща.

Таблиця 3

Приклади китайських ієрогліфів (базуються на [6])

Спрощені китайські ієрогліфи та пін'їнь	Український переклад
我 wǒ	Я, мене, мій
是 shì	Є, являється
波兰 Bōlán	Польща
人 rén	Чоловік, людина, особа
我是波兰人	Я Поляк

Однак, хоча в китайському пін'їні всього 26 літер [7, с. 6], існує 419 складів. Більшість з них можуть мати чотири або п'ять тональних звучання. Це можна спостерігати на прикладі слова «ті», наведеному в табл. 4.

Значення та переклад китайського складу з чотирма різними тонами

Склад	Тон	Ієрогліф	Переклад
Мі	Мі	咪	Звук, щоб покликати кішку
	Мі	谜	загадка
	Мі	米	рис
	Мі	密	таємниця

Ми можемо побачити чотири різних ієрогліфа для цього складу з чотирма різними тонами: ‘咪’ – звук, щоб покликати кішку, ‘谜’ – загадка, ‘米’ – рис, та ‘密’ – таємниця [8; 9].

У плані навчання китайських ієрогліфів, студенти стикаються з численними проблемами. У минулому, ієрогліфи були просто піктограмами, ідеограмами, які пов'язані з історичним походженням. Інформація про те, як вони були створені в стародавні часи, може допомогти запам'ятати їх у сьогоденні (табл. 5).

Еволюція китайських ієрогліфів
(базується на [10])

Переклад українською	Еволюція піктограм			Традиційний ієрогліф	Спрощений ієрогліф	Піньїнь
Кінь				馬	马	Mǎ
Місяць				月	月	Yuè

Як це можна спостерігати, ієрогліфи виглядають інакше, ніж вони писалися в минулому, але вони залишаються надзвичайно складними, щоб записати їх у відповідній манері. Одним з перших питань є питання вивчення рисок та їх порядок написання в один знак. У зазначеній нижче таблиці, ми можемо побачити три з дванадцяти прикладів рисок та специфіку їх написання. Існує дванадцять рисок, які використовуються для того, щоб писати китайські

ієрогліфи, однак я згадую лише три з них, які є найбільш важкими для моїх учнів, а саме: 横折钩, 撇 та 横钩, 竖钩, 弯钩 (табл. 6).

Таблиця 6

Система написання рисок китайських ієрогліфів
(базуються на [5, с. 107 – 109; 11])

Ім'я риски	Візуальне написання	Приклад	Пояснення
横折钩 héngzhégōu		喝	Горизонтальний схід з низхідним поворотом і гач пишеться спочатку зліва направо, потім вниз, і нарешті поворот зроблений у бік верхнього лівого швидко піднявши перо, щоб зробити гач.
撇 piě		八	Рух поршня зліва написано зверху-праворуч-вниз-вліво.
横钩 hénggōu, 竖钩 shùgōu, 弯钩 wāngōu		字, 小, 狗	Хід з гачка: гачок написано піднімаючи перо швидко по мірі наближення до кінця гачка.

Перша проблема для студента – написати риски правильно.

Інша проблема полягає у тому, що деякі ієрогліфи дуже схожі у написанні, такі як:

日 та 目, 士 та 土, 我 та 找, 见 та 贝
天 та 夫, 快 та 块, 大 та 太, 信 та 言

Вони часто забувають написати риску у ‘目’ (око) роблячи ієрогліф ‘日’ (сонце), або вони подовжують риску у слові «день» – ‘天’, роблячи її частиною ієрогліфа зі значенням «чоловік» або «лікар» – ‘夫’. Існують тільки незначні відмінності у написанні цих ієрогліфів, але вони суттєво відрізняють значення слова.

Через такі деталі, люди, які вивчають китайську, повинні бути більш терплячими і організованими у часі, що допомагає дітям, підліткам та студентам покращити їх розуміння, уміння у читанні і написанні, а також допомагає поліпшити вирішення проблем управління у всіх вікових групах [12; 13; 14].

Інша трудність у вивченні китайських ієрогліфів, з якою борються учні, є той факт, що риси ієрогліфів повинні бути записані у належному порядку. Порядок написання трохи схожий на орфографію для польського народу, тому важливо знати, як написати правильно. Є вісім основних правил написання китайських ієрогліфів правильно (рис. 1).

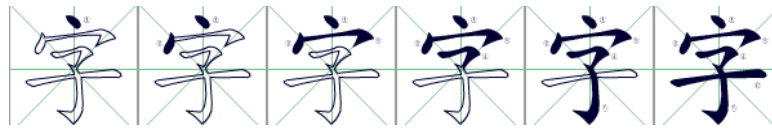

Рис 1. Порядок написання рисок китайського ієрогліфу

Більш того, є багато ієрогліфів, які студенти повинні запам'ятати. Багато з яких досить схожі. Те, як вони справляються з цією проблемою досить цікаво. Вони схильні бачити символи у вигляді картинок; студенти описують ієрогліф «в умі», для того, щоб створити свою власну історію. Наприклад, слово «чоловік» – '男' являє собою компіляцію слів '田' – «поле» і «міцність» – '力', таким чином, чоловік – це людина, яка працює на полі, і якій треба мати багато сили (男=田+力).

Слово «добре» складається зі слів «син» – '子' та «жінка» – '女', тому що дуже добре, коли в одній родині є і мати і син (好=女+子).

Інший приклад: «мир» – '安', тому що, це дуже мирно, коли є жінка – '女' в домі – '宀' (安=宀+女).

Однак, ці пояснення відомі у всьому світі. Мої учні підготували ще описи деяких слів, зміст яких більш описовий та менш логічний. Слово «білий» – '白' для дорослих студентів виглядає як відкритий ксерокс, а молодіжна група бачить його як напій з трубочкою. Слово '常' – «часто», що сприймається дітьми як індійський чоловік, який багато працює в тренажерному залі, і має капелюх з пір'ям на голові. Дорослі не мають жодної уяви для цього ієрогліфу. Тим не менш, вони всі бачать слово десять – '十' як «хрест», або знак «плюс», а слово «сонний» – '困' – як дерево на ліжку.

Ще одним важливим фактором, що впливає на ставлення студентів до навчання китайських ієрогліфів, є фактор мотивації. На жаль, вивчення китайської мови – це як відкриваючи одні двері, за якою ви знайдете ще три або більше комплектів дверей, просто чекає вас невідомість. Коли вивчаємо один символ, і тоді потрібно вивчити ще символи, які походять з попереднього, вводять абсолютно нові смисли раніше вивчених ієрогліфів. Таким чином, мотивація до навчання ієрогліфів і напружену роботу треба включати в навчання, і це має вирішальне значення.

Виявилось, що мотивацією для першої групи є:

- 10 студентів заохотили до навчання батьки;
- 7 студентів вважають китайську новим хобі;
- 4 студента вірять, що дуже корисно знати китайську для майбутнього.

А ось студенти із дорослої групи, вивчають китайську, тому що:

- 10 студентів вважають, що китайська допоможе їм у майбутньому, допоможе знайти роботу;
- 5 студентів вивчають китайську, бо вони пов'язані з Китаєм, відтак, їм потрібно знати мову;
- 5 відзначають китайську, як нове хобі, та як мову, яка буде зберігати їхню молодість.

Як можна помітити, чинники мотивації розрізняються в залежності від вікової групи, але більшість молоді заохочується їх батьками, таким чином це менш усвідомлене рішення вивчати китайську мову і китайські ієрогліфи, тому навчання менш ефективно, тоді як у дорослій групі, студенти мають високу мотивацію для інструментальних цілей, вважаючи, що знання китайської дозволить їм мати більш високий рівень життя за рахунок отримання більш високооплачуваної роботи, при цьому мотивація піднімається.

Нарешті, остання частина цієї статті присвячена результатам засвоєння китайських ієрогліфів. Я розділила річний курс у три етапи, кожен з яких відбувається в різні періоди часу – 0–3 місяці, 4-й місяць і після 4 місяців. Виявилось, що кількість ієрогліфів, яких вивчила перша група студентів в

межах першого періоду часу, становить до 300. Дорослі вивчають приблизно 400–450 ієрогліфів. Середній етап – це «втрата надії»– етап, в якому студенти борються найбільш сильно, таким чином, вивчають найменшу кількість ієрогліфів, 30 і 70 відповідно. Причина такої ситуації, через те, що студентам стають відомі труднощі, і вони стоять перед важким рішенням, що робити? Продовжувати і вчитися краще розуміти те, що чекає попереду? Або просто здатися? Після цього 4-й місяць, більшість студентів опановують труднощі і продовжують навчання. Темпи повільніші, ніж на початку, але вони усвідомлюють своє знання, що є ключем до успіху.

4. Висновки

Як видно з зазначеного вище, студенти схильні боротися з подібними проблемами під час вивчення китайської мови, особливо китайських ієрогліфів. Крім того, що вони повинні вивчити всі п'ять елементів в мові одночасно (зміст, тон, пін'їнь, накреслення ієрогліфів, порядок написання рисок), що вони не звикли робити, вони також повинні дотримуватися правил написання рисок ієрогліфів. Не кажучи вже про те, що студентам потрібно боротися з точністю в процесі написання, так щоб жоден з компонентів був на своєму місці, тому що тоді це може означати зовсім інше слово. Більше того, вони повинні пам'ятати, що речення треба складати у відповідному порядку.

Однак студенти знайшли свої способи справлятися з проблемами вивчення китайських ієрогліфів; вони запам'ятовують ієрогліфи за допомогою коллокацій, або ментальних репрезентацій, як вони бачать героїв, картинки, які допомагають їм розташувати слова в їх пам'яті довше.

Ще один важливий фактор, описаний вище, це проблема мотивації, яка має вирішальний вплив на процес навчання. Виходить, що коли рішення про навчання китайських ієрогліфів більш свідоме, придбання процесу краще та швидше; порівняно з ситуацією, коли батьки вселяють оптимізм, але вони не так обізнані про складність китайської системи написання, і тоді їх діти розчаровуються найближчим часом.

Ми бачимо, що після трьох місяців дуже енергійного процесу навчання, виникає період сумнівів, після чого студенти, які залишаються і продовжують вивчення китайської мови, є більш зрілими в процесі навчання ієрогліфів, і хоча процес йде повільніше, навчання більш усвідомлене, і залишається в головах студентів довше. Вивчення китайської мови – це як веслування на каное, де ви ніколи не знаєте, коли спадає небезпечний водоспад (сумління), але ви просто повинні продовжувати веслування.

Література

1. **Dörnyei, Z.** Understanding L2 motivation: On with the challenge! *Modern Language Journal*. 1994. Vol. 78. Pp. 515 – 523.
2. **McDonough, S.H.** Psychology in foreign language teaching. London: *Allen and Unwin*. 1981.
3. **Yang, Jizhou.** Hanyu Jiaocheng di yi ce shang. Volume 1. Beijing. *Beijing Language and Culture University Press*. 2007.
4. **Yang, Jizhou.** Hanyu Jiaocheng di yi ce xia. Volume 2. Beijing. *Beijing Language and Culture University Press*. 2007.
5. **Sun, Chao Fen** Chinese. A Linguistic Introduction. Cambridge: *Cambridge University Press*. 2006.
6. **<http://www.mdbg.net>**
7. **Kostrzebska, K.** Chiński dla początkujących. Edgar. *Warszawa*. 2007.
8. **Chao, Y. R.** A System of Tone Letters. *Le Maitre Phonetique*. 1930. Vol. 45. Pp. 24 – 27.
9. **Yip, Moira.** The Tonal Phonology of Chinese. Massachusetts. *Massachusetts Institute of Technology*. 1980. Access mode: <http://dspace.mit.edu/handle/1721.1/15971>
10. **McNaughton, W. & Ying Li.** Reading & Writing Chinese Traditional Character Edition: A Comprehensive Guide to the Chinese Writing System. North Clarendon, Tuttle Publishing. 1999. 352 p.

11. **Yang, Jizhou.** Chinese Course. Beijing. *Beijing Language University Press*. 2006. 231 p.
12. **Bamford, K. W., & Mizokawa, D. T.** Additive-bilingual (immersion) education: Cognitive and language development. *Language Learning*. 1991. Vol. 41. Pp. 413 – 429.
13. **Hakuta, K.** Mirror of language. New York. *Basic Books*. 1986. Access mode: [http://faculty.ucmerced.edu/khakuta/research/publications/\(1986\)%20-%20MIRROR%20OF%20LANGUAGE%20THE%20DEBATE%20ON%20BILINGUALISM.pdf](http://faculty.ucmerced.edu/khakuta/research/publications/(1986)%20-%20MIRROR%20OF%20LANGUAGE%20THE%20DEBATE%20ON%20BILINGUALISM.pdf) [accessed at 20.04.2015].
14. **Saville-Troike, M.** What Really Matters in Second Language Learning for Academic Achievement? *TESOL Quarterly*. 1984. Vol. 18. Pp. 199 – 219.

Katarzyna Bańka

Chinese Language Acquisition. Constraints Occurring in the First Stages of Learning Chinese by Polish Beginner Students

Learning a language is always demanding, especially when you decide upon learning it in a certain age, or when the decision of learning it is encouraged or decided by someone else. The motivation factors are always different, thus the language acquisition is also going to be somewhat different. It is crucial to have a desire to learn a language, especially when it is as difficult as Chinese.

Chinese, as a nation, is one of the most traditional nations on Earth, using the script which has been used for over five thousands of years. Although, it has undergone numerous changes, and we can look at characters from a totally new perspective, as if it was a totally new language than the one used before, it has its roots in the ancient Chinese character writing style. What is more, the stroke order and the precision in writing every stroke in the manner it has been written over those thousands of years, is still considered to be crucial for the Chinese native speakers. It might be compared to Polish orthography, something necessary in order to write proper Polish words, phrases, sentences.

The aim of this article is to provide the analysis of the Chinese language acquisition of characters by beginner students of various ages divided into two language groups: youth and adults. Various aspects of learning Chinese characters will be analyzed, with special emphasis on the constraints the students need to deal with in the process of learning the characters. What is more, each aspect will be summarized and certain examples from class observation and other sources will be provided, in order to illustrate the entire scope of a particular learning problem. Finally, the most important elements will be summarized and pointed out in order to give a conclusion to the entire article.

Key words: Chinese language, Chinese characters, psycholinguistics, language acquisition.

Відомості про автора

Катаржина Банька – викладач, магістр Університету Сілезії (Польща)

Стаття надійшла до редакції 25.04.2015 р.

Прийнято до друку 26.06.2015 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Караман О. Л.